

helytörténet

helytörténet

helytörténet

„A nemzet örömnep-napja” Ráckevén

az 1848/49-es forradalom és szabadságharc helyi hívei a korabeli dokumentumok alapján (2. rész)

A dicsőséges 48-as forradalom helyi, ráckevői híveinek sorát a végtelenig sorolhatnánk. Hála a fennmaradt iratoknak, paraszti irományoknak, több ma is itt élő család elődjének a nevére bukkanhatunk a történelem elsárgult lapjain.

A már említett Oláh József jegyző mellett sokat köszönhetünk Károly János molnár-mester tanácsnoknak. Egész élete példaként áll előttünk. Szerencsénkre 1850-es építkezésekor házalapító levélben üzent nekünk, a 21. századi ráckevőieknek.

Ebből megtudhatjuk, hogy 1803. július 17-én született Ráckevén katolikus családban. Apja is molnár-mester volt. Már 36 éves korában részt vett városunk vezetésében, előbb kisbíró, majd 1840-ben tanácsnok. Sokat köszönhetünk neki a hajóhid megépítésében és felügyeletében. A pénztárnoka is ő lett. 1844-45-ben városkapitány, 1847-től ismét tanácsnok. Az 1848-as forradalomban a népképviselő jegyében átalakul az önkormányzat. Ekkor megválasztják helyi, majd május 1-jén megyei képviselőnek. Törvényesülni ülnök, majd a szabadságharc idején augusztus-szeptemberig a nemzetőrség főhadnagya. A szenttamási sáncokon a pilisi zászlóaljban fegyverrel egy hónapig védi 67 kevei önkéntesével a szabadságot. Innen több levélben számol be a tanácsnak helyzetükről. Tudomást szerzünk tőle a mostoha körülményeiről, a rossz felszerelésükről. Arról panaszkodik, hogy „mi kevek a legrosszabbul vagyunk ellátva. Sátortoromban ha még asztal is volna, írni nem lehet, mert a szél benne végigjár.”

Ezután itthon ismét szervezi a 26 önkéntest

1848 augusztusában. Közülük Fegyő János 23 nevet megtalált. Ma is ismerős, élő családnevek ezek: Bétsi, Bölcseki, Cserna, Erdős, Pásztor, Rózsa, Szentgáli, Varga stb. A következő 29 újonc közt találjuk Magdics, Farkas, Kajlik, Halassy, Csernák, Hermann, Borbély szabómester, Kenessey, Pusztay molnár-mester nevét többek közt. Károly János is megfogalmazta azt, amit a Városi Tanács következő jegyzőkönyvi bejegyzése rögzített a helyi honvédelmiről, a hazafias lelkesedésről: „a haza megmentése, a szabadság... sok jó hazafinak a szívében fekszik, igen remélhető, hogy a hátralevő újoncok kiállítása toborzat útján kíséreltessék meg. „Ennek jegyében pünkösdkor újabb verbuválás során 14 újoncot toboroztak Ráckevén. Közülük Kecskemétre küldtek 10-et. Többek közt Kajlik Istvánt, Stromayer Mártont, Kovács Imrét, Szabó Istvánt. A pesti honvédek sorába, név szerint Bóna Sándort, Bencsik Istvánt is. Az újoncokat kísérő Göndöcz Andrásról tudjuk, hogy a bevonuló újoncok családtagjai, anyjuk, feleségük stb. javára végrendelkeztek a 20 pengő Ft-ról, melyet a szolgálatukért kaptak a városuktól. (Ez akkor fél évi napszám összege volt.) Úgy gondoljuk, nem szükséges kommentálni ezeknek a szegény embereknek érzelmeit és emberi nagyságukat. Kovács Dezső kevei seborvos pl. beállt katonarvosnak a forradalom védelmére. De a helyi cigányzenekar is odaadóan húzta a verbunkost a katonaillesítés során, úgy mint 1956-ban a Csita zenekara is a forradalom mellett.

Nemcsak a nemzetőrséget szervezte Károly János, hanem megyei feladatokat is ellátott a forradalom védelmében. 1849. V. 14-én adósze-

dő, majd helyettes kormánybiztos lett. Buda felszabadításakor élelmezési biztostként segítette a honvédek harcát. Ezzel is áldozatot hozott a haza érdekében. Emellett a felügyelete mellett most is, mint 1956-ban nagy mennyiségű élelmet szállítottak a névtelenség homályában maradt ráckevői polgárok Pestre.

Egészen Nagyszalontáig vitte Károly János megyei adószedőként az adót a magyar seregeknek. A ráckevői hajóhid visszaszerzése érdekében többször járt Kossuth Lajosnál is.

A világosi fegyverletétel után neki is bujdosnia kellett. Szeptember 18-án éjszaka egy besúgó, akit már egyszer megmentett, feljelentette. Előbb a megyei börtönbe, majd az Új épületbe (Neugeude-ba) vitték. Fél évre elítélték, majd 1850 pünkösdjén felmentették. Mindezt pontosan megismerhetjük a korabeli forrásokból. Az 1850-es házalapító levelét az utókornak, nekünk szánta. Ez az önvallomása emberközelbe hozza rokonszenves személyiségét. Hat gyermeket tisztességesen nevelt fel. János nevű fia püspök lett, történelmi műveivel méltó utódja lett apjának. Zsigmond nevű fia Ercsi főbírója, Gyula pedig huszár alezredes. Szinte megosztották egymás közt azt az emberi arculatot, amit ő képviselt az 1848-49-es forradalom és szabadságharc idején! A városért tett munkásságát, emberi, hazafias cselekedetét. Példaképként áll mindnyájunk előtt több neves és névtelen ráckevői polgártársunkkal együtt.

(Folytatás következik.)

Kovács József László-Paulovits Teréz
magister emeritus

Felajánlás vízimalomra

Tisztelt ráckevői polgárok! Várjuk felajánlásait az egykori ráckevői vízimalom rekonstrukciós helyreállítás érdekében. Adakozhatnak a Ráckevő Városért Közalapítvány

számlaszámára:
10103867-1251504200000002

Kérjük, tüntessék fel a támogatás átutalásánál: a „Ráckevői Vízimalom”, hiszen ebben az esetben használható fel az összeg csak e célra. Támogatásukat köszönjük!

Ráckevői Molnár Céh
Hagyományait Őrző Egyesület

Hírek a hajómalomról

Március 29-én, szombaton társadalmi összefogással megérkezett Ráckevőre az első jó minőségű bontott tetőanyag, amelyet a hajómalom felépítéséhez ajánlott fel Szönyegi László és Szönyegi Lászlóné (szül.: Müller Olga, valamikor ráckevői lakos), akik jelenleg Budafokon, a Baross Gábor telepen élnek.

A faanyag elszállításához Sári György ráckevői vállalkozó biztosított tehergépkocsit és sofört.

A faanyag felrakásában segítettek:
Illés János, Szogyényi László, Ifj. Szogyényi László, Deák Tibor (Ráckevő)
Tankó Tamás, Svigrúh Mihály, Leiszt Dániel, Horváth Attila (Érd)
Szogyényi Gábor, Viski György (Ráckevő)

A faanyagot Viski György telephelyén tárolják.

Várjuk a további faanyag felajánlásokat, és bármilyen segítséget!

Március 31-én pedig a Dr. Köcher Kft. teherautójával megérkezett végre Ráckevőre a Szentendrei Szabadtéri Múzeumból a város számára hosszas letétbe visszahelyezett eredeti ráckevői hajómalom hengerszéke. A hengerszéket a Dr. Köcher Kft. telephelyére szállították, a beépítésig ott őrzik.

A szállításban közreműködtek: Rímer Márton, az utolsó vízimolnár, Babarcsi István, Viski György és Szogyényi Gábor.

(Részletesebb beszámolót és fotókat a következő számban közlünk. – A szerk.)

Szogyényi Gábor